

**Vážený pane premiére,
vážený pane ministře práce a sociálních věcí,
vážený pane ministře pro místní rozvoj,
vážený pane ministře financí,**

navazujeme na dřívější komunikaci z minulého roku, na jejímž základě jsme se loni 19. září 2023 (viz zápis v příloze) setkali s panem premiérem Petrem Fialou a panem ministrem práce a sociálních věcí Marianem Jurečkou. Na tomto jednání bylo panem premiérem přislíbeno prošetření aktuálního stavu čerpání alokace v rámci Fondu soudržnosti, zejména do té doby nevázané alokace a nedostatečně čerpaných výzev.

Informace o stavu čerpání zmiňovaných finančních prostředků jsme však bohužel doposud neobdrželi. Přestože pan premiér slíbil zjistit nejen nevyčerpanou část alokace, ale také ověřit aktuální čerpání již vypsaných výzev (viz zápis z jednání).

Na zasedání Rady vlády pro NNO dne 25. září 2023 (viz zápis, bod programu číslo 5) jsme od ředitele Řídícího orgánu Operačního programu Doprava Marka Pastuchy zjistili, že v době jednání řada finančních prostředků nebyla smluvně vázána a bylo možno je do ESF+ vrátit. Jednalo se konkrétně o 10 % z alokace, tj. 480 miliónů eur.

Nyní nastává období, kdy v ESF+ významně chybí finanční prostředky již pro roky 2025 a 2026. Jako poskytovatelé služeb nejvíce pocítíme nedostatek peněz, pokud nedojde ke změně, v letech 2026 až 2028, kdy zmíněné oblasti (viz příloha: Návrhy k návratu 10 % ESF+ alokace pro MPSV) nebude z čeho financovat.

Dovolujeme si připomenout, že již v „rozhodném období“ bylo návrhem Evropské komise směřováno do ESF+ méně finančních prostředků, než v předchozím období. Celou situaci navíc zhoršila rostoucí inflace, v jejímž důsledku reálná hodnota prostředků klesla.

Do ESF+ je zahrnuta i skupina seniorů v obtížné životní situaci. V průběhu čerpání fondu bylo taktéž nutné navyšovat prostředky na potravinovou pomoc z důvodu nárůstu chudoby a migrace. Vzhledem k důsledkům války na Ukrajině také bylo nutné použít část financí v oblasti, na kterou nebyly původně určeny.

Vzhledem k dlouhodobé krizi, která začala pandemií covidu-19, pokračovala energetickou krizí a zvyšováním cen energií a bydlení, ale i potravin a hygienických potřeb, se dostalo mnoho jednotlivců i rodin do nepříznivé situace. Mnozí jsou dnes výrazně ohroženi sociálním vyloučením, někteří mu již přímo čelí.

Na sociální sektor se nyní obrací čím dál více lidí, kteří dříve svou situaci zvládali dobře a žili běžným životem bez potřeby jakékoliv pomoci. Systém sociálních dávek v důsledku

ekonomické krize již není schopný pomoci každému a nejpálčivěji to pocítují zejména matky samoživitelky, neúplné rodiny, senioři i jednotlivci. Současně nedávno avizovaný přechod na digitální podání žádostí bude vyžadovat nejen podporu jednotlivých úřednic na úřadech práce, ale i podporu klientů ze strany sociálních služeb, neboť v některých regionech není možné očekávat, že vše zvládne úřad práce.

Nadto je náš sociální systém příliš složitý a na sociální dávky dosáhne jen část chudých lidí, kteří mají na jejich čerpání nárok. Například příspěvek na bydlení dle výzkumné organizace PAQ Research čerpá pouze 20 % oprávněných. Mimo bydlení pak končí, nebo je touto situací ohroženo, až několik tisíc lidí ročně. Aby jim bylo možné účinně pomáhat, je nutné na sociální práci s nimi vyčlenit dostatečné finanční prostředky a dostatečně také ocenit sociální sektor, který je dlouhodobě finančně podhodnocen.

Jako důležité také vnímáme posílení digitálních kompetencí, mediální gramotnosti a schopnosti kritického úsudku. Domníváme se proto, že je klíčové investovat taktéž do programů, které posilují společenskou soudržnost a odolnost. Díky službám sociální prevence a odborného sociálního poradenství tyto dovednosti můžeme úspěšně zvyšovat formou edukativních programů zaměřených na práci s nízkopříjmovými rodinami a jedinci, kteří jsou zranitelnější vůči různým formám manipulací a dezinformací.

Naše snahy, aby byly potřebné sociální služby dostatečně a stabilně financovány z rozpočtu státu (potažmo krajů), jsou doposud ve stadiu jednání. Minimálně do doby, než nastane změna financování sociálního sektoru, je proto nutné, aby byly zabezpečeny dostatečné finanční prostředky na pomoc potřebným. Ty dnes chybí zejména v oblasti poradenství, prevence a péče, viz příloha „Návrhy k návratu 10 % ESF+ alokace pro MPSV“, která analyzuje největší problémy v sociálním sektoru v České republice a navrhuje oblasti, do nichž je potřeba směřovat námi požadované minimální prostředky pro pokrytí základní pomoci.

Evropský sociální fond významným způsobem přispívá k řešení řady problémů. V minulém programovém období například pomohl vzniknout a zajistit provoz 1 500 dětským skupinám pro 20 tisíc dětí i mikrojeslím. Evropské prostředky přispěly k tomu, aby děti bez rodin nemusely vyrůstat v ústavech, přispěly k transformaci péče o duševní zdraví, k podpoře integrace Romů. OPZ také pomáhal v podpoře řešení bezdomovectví, obětem trestné činnosti, či rodičům samoživitelům.

Lze tak bez nadsázky říci, že v mnoha oblastech evropské prostředky v podobě ESF zajišťovaly v ČR velké spektrum základních veřejných služeb a prozatím je nic nenahradilo.

V současné chvíli je však dosud 10 % z původně vyčleněné alokace z Evropského sociálního fondu plus na sociální služby a prevenci realokováno ve Fondu soudržnosti. Toto je dědictví minulé vlády, které se však – ani přes naši setrvalou snahu a opakované apely na pana premiéra Petra Fialu, ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečku, ministra pro místní rozvoj Ivana Bartoše i ministra financí Zbyňka Stanjuru – nepodařilo dosud napravit. Znepokojení z realokace přitom vyjádřili jak zástupci Evropské komise, tak senátoři a senátorky již v roce 2021.

Z našeho pohledu nemůžeme souhlasit s výkladem, že se situace ve společnosti lepší. V naší každodenní praxi totiž vidíme dopady na zvláště zranitelné osoby, jako jsou matky samoživitelky a další znevýhodněné skupiny (viz data PAQ Research a NÚDZ).

Dávkový systém je dlouhodobě nedostatečný, a to do té míry, že ho v uplynulém roce musely „sanovat“ krátkodobé ad-hoc projekty typu *Energie pomáhají* (společný projekt Charity ČR a společnosti E.ON), když řada lidí měla reálné problém vyžít. Argument vysokou zaměstnaností také neodpovídá realitě, jelikož je v České republice stabilně vysoký počet pracujících, kteří se nacházejí v šedé zóně pracovního trhu.

Jelikož během programového období nastalo zhoršení situace na trhu práce a již zmiňované prohloubení sociálního vyloučení, jsme přesvědčeni, že ČR by měla být připravena flexibilně provést přesuny mezi fondy a alokaci ESF+ navýšit, jak je uvedeno v Dohodě o partnerství pro programové období 2021–2027, která byla s touto podmínkou schválena Evropskou komisí v květnu 2022.

Vážený pane premiére, apelujeme tímto na Vás, aby nám bylo předloženo vyjádření ohledně možnosti čerpání alokací, jak nám bylo přislíbeno při setkání s Vámi dne 19. září 2023.

Pro doplnění chybějících finančních prostředků do roku 2026 je možné využít prostředky z Národního plánu obnovy. Pro nejtěžší období 2026–2028, v němž chybí nejvíce finančních zdrojů, je možné využít prostředky z Fondu soudržnosti anebo z jiných fondů či prostředků rozpočtu státu. Z Vaší písemné odpovědi, kterou jsme obdrželi v roce 2022, také vyplývá, že v případě potřeby nic nebrání zpětnému převodu částky do ESF+ kdykoliv v průběhu programového období.

Věříme proto, že vláda dostojí svým slibům, které prezentovala v čase voleb a navýší ESF+ o potřebnou alokaci 10%, a že vzhledem k současnému tíživému stavu zváží její další navýšení o další potřebné finanční prostředky.

Vážený pane premiére, vážení páni ministři, vzhledem k tomu, že je převod nutné uskutečnit v červnu roku 2024 a potřebné dokumenty k převodu je nutné připravit v květnu 2024, čekáme na Vaše brzké vyjádření, protože situace je nadmíru neuspokojivá.

Přílohy:

- 1) Závěry z jednání s panem premiérem Petrem Fialou ze dne 19. 9. 2023
- 2) Návrhy k návratu 10 % ESF+ alokace pro MPSV
- 3) Zápis RVNNO 25. 9. 2023

Mgr. Iva Kuchyňková

Iniciativa za rovnost, spravedlnost a lidská práva

e-mail: iva.kuchynkova@charita.cz,

mobil: 603 280 738

Seznam organizací protestujících proti změnám v alokaci ESF+:

Za bydlení

Iniciativa Za bydlení

Pomáhá prosadit fungující institucionální a legislativní model, který zabrání propadu lidí na ulici či do sítě obchodníků s chudobou

Charita Česká republika

Organizace poskytující sociální a zdravotní služby lidem v tíživé situaci nebo akutní nouzi, člen celosvětové organizace Caritas

Asociace Dítě a Rodina

Sdružení 79 organizací působících v oblasti péče o ohrožené děti

Vteřina poté

Skupina hájící zájmy dětí a mladých lidí vyrůstajících v ústavní péči

Platforma pro sociální bydlení

Sdružení prosazující zákon o sociálním bydlení a program Housing First

Naděje

Jedna z nejstarších českých neziskových organizací pečující zejména o lidi bez domova a lidi ve stáří

Asistence

Podpora lidí s tělesným a kombinovaným postižením a jejich samostatného života v běžném prostředí

RUBIKON centrum

Organizace pomáhající osobám s trestní minulostí zařadit se do společnosti

Člověk v tísní

Největší česká nevládní organizace, v Česku řeší zejména problematiku sociální práce a vzdělávání

ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Největší profesní organizace sdružující poskytovatele sociálních služeb v České republice

ASOCIACE ORGANIZACÍ V OBLASTI VĚZEŇSTVÍ

Asociace organizací v oblasti vězeňství

Propojování různých aktérů v oblasti vězeňství a trestní justice a přispívání k systémovým změnám v oblasti naplňování trestní spravedlnosti

Občanské poradny poskytují nezávislé, odborné, nestranné a bezplatné odborné sociální poradenství občanům v tíživé životní situaci a upozorňují příslušné státní a místní orgány na nedostatky legislativy a na neřešené problémy občanů.

EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK

EAPN ČR

Nezávislá síť organizací a skupin zapojených do zápasu s chudobou a sociálním vyloučením na venkově

Českobratrské církve evangelické
Diakonie ČCE

Poskytovatel sociálních služeb pod hlavičkou Českobratrské církve evangelické, součást mezinárodní platformy Eurodiaconia

Slezská diakonie

Poskytovatel sociálních služeb a pomoci potřebným na území Moravskoslezského kraje

Society for All

Society for All
Society for All (dříve ČOSIV) podporuje rozvoj inkluzivního vzdělávání v českém vzdělávacím systému.

ŽIVOT⁹⁰

Život 90
Organizace poskytující služby k podpoře nezávislosti seniorů

Rada seniorů České republiky
zapsaný svaz spolků

Rada seniorů České republiky

Sdružuje 16 organizací s celostátní působností, 17 organizací s regionální působností, 268 klubů seniorů a 24 Městských Rad seniorů. Participuje na tvorbě zákonů, zabývá se krizovou pomocí, poskytuje odborné sociální občansko-právní poradenství a expertní bytové poradenství pro seniory

NADACE J&T

Nadace J&T
Pomoc a poradenství rodinám s dětmi v nepříznivé situaci

Armáda spásy
Mezinárodní křesťanská organizace pomáhající lidem v nouzi

Centrum pro dítě a rodinu Valika

Pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám formou sociálně aktivizačních služeb

INSTITUT PREVENCE A ŘEŠENÍ PŘEDLUŽENÍ

Institut prevence a řešení předlužení

Nezávislý think-tank zaměřený na problematiku zadluženosti domácností, exekucí a osobních bankrotů

Česká rada dětí a mládeže
Střešní organizace sdružení dětí a mládeže v České republice

Fokus Praha

Největší nezisková organizace v Česku podporující lidi se zkušeností s duševním onemocněním

Hnutí Křesťan a práce

Hnutí usilující o praktické uplatnění sociálního učení církve a řešení aktuálních problémů naší společnosti

Asociace veřejně

prospěšných organizací ČR

Střešní a nadoborová asociace sdružující téměř 100 neziskových organizací, převážně poskytovatelů veřejně prospěšných služeb

WOMEN FOR WOMEN
Bydlení pro děti

Women for Women

Pomáhá samoživitelům a samoživitelkám, dětem i kompletním rodinám zlepšit kvalitu života dětí a podmínky při jejich výchově

IQ Roma servis

Podpora možností, příležitostí a odhodlání Romů na cestě jejich růstu a společenského uplatnění

Centrum pro komunitní práci západní Čechy

Centrum pro komunitní práci západní Čechy

Nestátní nezisková organizace založená v roce 1996 za účelem podpory místního udržitelného rozvoje a rozvoje místních komunit

Charitní sdružení Děčín

Poskytuje sociální služby v děčínském regionu od roku 2002

Amalthea

Nestátní nezisková organizace působící v Pardubickém kraji. Poskytuje sociální, vzdělávací a terapeutické služby rodinám s dětmi a zajišťuje výkon sociálně-právní ochrany dětí

česká asociace

streetwork.cz

Česká asociace streetwork

Střešní organizace nízkoprahových sociálních služeb. Sdružuje a zaštiťuje programy, které pracují metodou kontaktní práce

Za sklem

Spolek rodičů, přátel a příznivců lidí na spektru autismu a jejich rodin

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty

Zastřešuje osmnáct organizací, které hájí práva cizinců v Česku, zajišťují humanitární pomoc, poskytují právní a sociální poradenství nebo pořádají vzdělávací akce posilující mezikulturní dialog.

Evropský Institut Renaissance

Zabývá se problematikou koheze a harmonizace života občanů EU